

FOU SAMRÅDSSPØRGSMÅL A VEDR. RIGSREVISIONENS BERETNINGER OM OPBYGNING AF BRIGADEN OG ØKONO- MISTYRING AF FORLIGSMIDLER TIL BESVARELSE 22. FE- BRUAR 2023

Statsrevisorerne og Rigsrevisionen retter kritik af Forsvarsministeriets styring af opbygningen af en brigade og økonomistyring af forligsmidler i forbindelse med indeværende forsvarsforlig (2018-2023).

Rigsrevisionen konkluderer, at Forsvarsministeriet ikke har sikret en effektiv styring af brigaden, samt at Forsvarsministeriets økonomistyring ikke giver gennemsigtighed i anvendelsen af forligsmidler.

Lad mig indledningsvis gøre det meget klart.

Jeg ser på kritikken med stor alvor.

Som tidligere medlem af statsrevisorerne har jeg selv været med til at sætte gang i disse undersøgelser. Og jeg finder det derfor selvsagt yderst vigtigt, at vi får samlet godt op på disse undersøgelser.

Derfor har jeg også som fungerende forsvarsminister bedt om at vi får en opfølgende dialog med statsrevisorerne og rigsrevisor medio marts, således jeg i videst muligt omfang har mulighed for at tage højde for deres betragtninger i ministerredegørelserne.

Derudover er der behov for, at vi får afsluttet det igangsatte "kasseeftersyn" på Forsvarsministeriets område. Der er brug for et klart overblik over Forsvarets samlede økonomi, dvs. hvilket økonomisk fundament vi starter på i et nyt forlig.

Og at vi i det hele taget får lavet en grundig analyse af, hvordan vi sikrer styring, opfølgning og implementering af et nyt og historisk stort forsvarsforlig.

For der skal selvfølgelig være fuldstændig vished om, hvordan Forsvarsministeriet efterlever de målsætninger for Forsvaret, som man politisk har besluttet.

Vi står overfor at skulle styrke Forsvaret markant, så vi kan leve op til NATOs målsætning om at bruge 2 pct. af BNP på forsvar og sikkerhed. Regeringen vil gerne, vi allerede lever op til målsætningen i 2030.

Det er et stort ansvar, og det skal Forsvarsministeriet som organisation være klar til løfte.

Derfor er det helt afgørende for mig, at der fremover bliver en stærkere styring, gennemsigtighed og opfølgning på de politiske målsætninger for Forsvaret – så vi lever op til statsrevisorernes, Folketingets og forligskredsens forventninger.

Det vil være afgørende for regeringen i forbindelse med indgåelse af et kommende forsvarsforlig.

***

Indledningsvis vil jeg gerne overordnet kommentere på de væsentligste kritikpunkter i de to beretninger.

Der skal grundlæggende skelnes mellem kritik af forligsstyringen og kritik af økonomistyringen af de midler, der blev afsat i forliget.

[Forligsstyringen]

Kritikken af forligsstyringen fremgår af beretningen om opbygningen af brigaden.

Kritikken af forligsstyringen går grundlæggende på, at styringen af fremdriften i implementeringen og opfølgningen herpå ikke har været tilstrækkelig.

Der har bl.a. ikke været tilstrækkelige styringsrelevante tidsplaner med milepæle, der understøtter styringen, og tidsplaner som tager højde for interne afhængigheder mellem personel, materiel og bygninger.

Forsvarsministeriet anerkender, at styringen og afrapporteringen af forligsinitiativer kan og skal styrkes, da de konstaterede udfordringer i implementeringen med fordel kunne være blevet erkendt tidligere i forligsperioden.

Forsvarsministeriet er derfor optaget af at udvikle og styrke ministerområdets tværgående styring, planlægning og imple-

mentering af politiske målsætninger i det kommende forsvarsforlig.

[Beretningen om økonomistyring af forligsmidler]

Kritikken af økonomistyringen af forligsmidler fremgår af begge beretninger.

Kritikken går på, at Forsvarsministeriet ikke kan redegøre for, hvordan ministeriet har anvendt forligsmidlerne til at løse de opgaver og nå de mål, som er indeholdt i forsvarsforliget – bortset fra materielanskaffelser og bygge- og anlægsprojekter, som er omfattet af aktstykker.

Forligsmidler er det generelle bevillingsløft i medfør af forsvarsforlig 2018-2023. Det fremgår af beretningen, at bevillingsløftet udgør ca. 9 pct. af Forsvarsministeriets samlede bevillinger i forligsperioden på finansloven.

Rigsrevisionen har dermed ikke undersøgt økonomistyringen på andre områder som fx anskaffelsen af F-35 kampfly, hvor der som følge af politiske fastsatte krav følges særskilt op på den økonomiske ramme for anskaffelsen overfor forligskredsen og Finansudvalget.

Det fremgår også af beretningen, at Rigsrevisionen har fokuseret på departementets rolle i forhold til at tilrettelægge en gennemsigtig økonomistyring af implementeringen af forsvarsforliget.

Rigsrevisionen har dermed valgt ikke at undersøge den økonomistyring, der foregår i de enkelte styrelser, hvor forligsinitiativerne implementeres og bevillingerne disponeres i praksis.

Rigsrevisionen lægger til grund, at Forsvarsministeriets departement ud fra generelle betragtninger om principper for god statslig økonomistyring bør følge særskilt op på anvendelsen af forligsmidler. God statslig økonomistyring er her overordnet forstået ud fra, at der skal kunne følges op, som var midlerne afsat som traditionelle bevillinger på finansloven.

Det fremgår dog også af Rigsrevisionens beretning, at der ikke er politiske eller juridiske forpligtigelser til økonomisk opfølgning på forligsmidlerne ud fra disse principper.

Det fremgår af forsvarsforliget for 2018-2023, at der er tale om et rammeforlig, som implementeres inden for Forsvarsministeriets samlede økonomiske rammer.

Forligsmidlerne er med afsæt i rammeforliget blevet tildelt som et generelt bevillingsløft på de enkelte hovedkonti på de årlige finanslove i forligsperioden og ikke som øremærkede midler til formål og initiativer i forsvarsforliget. Dvs. at midlerne skal ses i sammenhæng med den resterende del af Forsvarsministeriets virksomhed ligesom initiativerne i et nyt forlig er finansieret gennem dels bevillingsløftet (forligsmidlerne) og forsvarets eksisterende rammer. Dette er også baggrunden for, at det i sin tid blev besluttet, at forligsøkonomien blev implementeret og

udmøntet ud i rammerne i tilknytning til den eksisterende virksomhed.

Forsvarsministeriet har taget til efterretning, at Rigsrevisionen lægger til grund, at Forsvarsministeriet ud fra generelle betragtninger om principperne for god statslig økonomistyring bør følge særskilt op på anvendelsen af forligsmidler.

Forsvarsministeriet vil følge op på kritikken som en del af det kommende forsvarsforlig.

Det er Forsvarsministeriets faglige vurdering, at økonomistyringen kan sættes op så den umiddelbart kan understøtte økonomisk opfølgning på forligsinitiativer under det kommende forsvarsforlig – tilsvarende som det fx sker i forbindelse med anskaffelsen af F-35 kampfly.

[Besvarelse af 3. delspørgsmål]

Beretningen om Forsvarsministeriets økonomistyring af forligsmidler handler således ikke om Forsvarsministeriets overholdelse af bevillingsregler og faktiske disponeringer af bevillinger ud fra politiske målsætninger som ligger til grund for tredje del af samrådsspørgsmålet.

Det fremgår derimod direkte af beretningen, at der hverken er juridiske eller politiske forpligtigelser til opfølgning på forligsmidler i forsvarsforlig 2018-2023.

[Besvarelse af 2. delspørgsmål]

I forhold til anden del af samrådsspørgsmålet er der for det første brug for et klart overblik over Forsvarets samlede økonomi.

Det igangsatte "kasseeftersyn" viser, at det nuværende Forsvar bliver dyrere at drive fremover, end man hidtil har forudsat.

Det er en forudsætning for det historiske løft af Forsvaret til 2 pct. af BNP i den kommende forligsperiode, at fundamentet bringes i balance i en ny forligsperiode. Det skal vi have løst som det første i forbindelse med det nye forlig.

Der er derfor behov for, at vi får afsluttet "kasseeftersynet". Jeg forventer, at vi i april kan fremlægge, hvor meget dyrere det nuværende forsvar bliver at drive fremover.

***

Forsvarschefen har ikke specifikt peget på et bestemt økonomisk ambitionsniveau for forsvarsudgifterne i Danmark. Dette er et politisk anliggende.

Opbygningen af Forsvarets robusthed og nye kapaciteter tager tid. Det skyldes blandt andet, at der for større materielanskaffelser er en mangeårig investeringshorisont, ligesom det tager tid at opbygge de tilknyttede funktioner, herunder eksempelvis at etablere de nødvendige bygninger og faciliteter samt at rekruttere og uddanne personel mv.

Dertil kommer udbygningen af de støttende styrelses produktionskapacitet til både at opretholde eksisterende kapaciteter og til at opbygge nye kapaciteter, ligesom der vil skulle tages højde for udfordringer i globale forsyningskæder samt potentielle merkantile flaskehalse.

Det er på den faktuelle baggrund, at Forsvarschefen i foråret pegede på behovet for en længerevarende planlægningshorisont for det kommende forsvarsforlig.

[Besvarelse af 1. delspørgsmål og adressering af kritikken]

Som jeg også understregede i min indledning tager jeg statsrevisorernes og Rigsrevisionens kritik af styringen af det nuværende forsvarsforlig og af forligsmidler alvorligt.

I forhold til første del af samrådsspørgsmålet er det for mig som forsvarsminister afgørende, at der er styr på implementeringen og såvel den faglige som økonomiske opfølgning på fremdriften i et nyt forlig.

Det er et stort ansvar at skulle styrke Forsvaret markant, så vi kan leve op til NATOs målsætning om at bruge 2 pct. af BNP på forsvar og sikkerhed.

Det er derfor helt centralt, at styringen af det kommende forsvarsforlig bliver styrket.

Jeg har derfor også medio marts en opfølgende dialog med statsrevisorerne og rigsrevisor, således jeg i videst muligt omfang har mulighed for at tage højde for deres betragtninger i ministerredegørelserne.

Mere konkret kan jeg allerede nu sige, at opfølgningen på kritikken bl.a. vil ske gennem en række styringsmæssige tiltag ud fra følgende principper:

- Der skal være en klar placering af ansvar og mandat for tværgående synkronisering og prioritering af forligsinitiativer og sammenhængen til driften af Forsvaret på tværs af personel, materiel og bygninger.
- Der skal være en klar rolle- og ansvarsdeling gennem udarbejdelse af tydeligere myndighedsinstrukser.
- Der skal være et stærkere tilsyn og en tættere opfølgning med fremdriften i forligsimpliciteringen.
- Der skal være ekstern kvalitetssikring af Forsvarsministeriets tilrettelæggelse af forligsstyringen.

Samtidig skal økonomistyringen af forligsmidler forbedre forligsstyringen og sikre økonomisk gennemsigtighed i implementeringen af det kommende forsvarsforlig. Det vil bl.a. omfatte:

DET TALTE ORD GÆLDER

- Opsætning af registreringsrammen i forhold til forligsinitiativer og kobling til ministeriets generelle økonomistyring, kontoplan mv.
- Egentlig flerårsbudgettering af den faglige planlægning forankret i departementets koncernøkonomi.
- Særskilt økonomisk opfølgning på anvendelsen af midler til forligsinitiativer i det omfang det givet mening fagligt set.

Det er helt afgørende for mig som fungerende forsvarsminister, at der fremover bliver en stærkere styring, gennemsigtighed og opfølgning på de politiske målsætninger for Forsvaret – så vi lever op til statsrevisorernes, Folketingets og forligskredsens forventninger.

***

Det afslutter min besvarelse af samrådsspørgsmålet.